

בתחילת 1986 הוסכם בין משרד התיירות ובנק ישראל להשתמש בכספי הקרן למימון הלוואות לקידום השיווק בחו"ל של ענף התיירות, גם למטרת שיפור השירות של עסקים מומלצים בתחום התיירות. משרד התיירות הוציא נהלים, שלפיהם ההלוואות יינתנו למימון שיפוצים ככתי מלון וכמסעדות המומלצים לתיירים.

הנהלת הקרן דנה כמתן הלוואות כאמור בשלוש ישיבות בחודשים יוני - אוגוסט 1986 ובהן אישרה אשראי לשיפוצים, בסכום כולל של כ-2.8 מיליון דולר. ההסכמה האמורה היתה שלא ענ דעת משרד האוצר וכיזמתו הופסק מתן ההלוואות.

הביקורת העלתה, שבפני הנהלת הקרן לא היו כל הנתונים הדרושים לאישור ההלוואות, וניתנו הלוואות שלא בהתאם לנהלים שנקבעו לעניין זה. חלק מן ההלוואות ניתנו לעבודות אחזקה שוטפות.

ממצאי מעקב

אשראי מקרנות היצוא ותגמולי

ביטוח שער לענף התיירות

דו"ח שנתי 36, עמ' 771

ענף התיירות הוא אחד מענפי היצוא החשובים של מדינת ישראל. כדי לעודד את הענף, הממשלה מסייעת בדרכים שונות למשקיעים בו: היא מעניקה ליזמים, בעת הקמת מפעל תיירות, מענקים במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, התשיט-1959, ומענק הון. בתקופת פעילותו העסקית מפעל התיירות מקבל אשראים להון חוזר ותגמולים בגין ביטוח שער.

בחודשים אוגוסט - אוקטובר 1985, בדק משרד מבקר המדינה את דרך מתן האשראי מקרנות היצוא, ואת תשלומי התגמולים בגין ביטוח שער למפעלי תיירות. להלן עיקרי הממצאים:

1. בשנים 1981 - 1985 קיבל הענף בכל שנה אשראי מקרנות הייצור ליצוא (ששער הריבית בהן 60% מריבית הליבור), במקום מהקרן למימון משלוחים (ששער הריבית בה ליבור 1.5%). כתוצאה מכך קיבל הענף הטבות מוגדלות. בשנת 1984, הסתכמה ההטבה שקיבלו מפעלי התיירות בדרך זו ב-2.3 מיליון דולר.

2. המלונאים קיבלו תגמולי ביטוח שער על פי שיעורים, שחושבו לגבי התעשייה, אף על פי שהעלייה במדד תשומות הייצור במלונאות היתה שונה מן העלייה בתשומות הייצור בתעשייה.

3. למלונאים שולם שיפוי בגין ביטוח שער בשיעור שהיה נהוג לגבי יצואנים לאירופה, שהיה גבוה מן השיעור לגבי יצואנים לארה"ב, על פי הכנסותיהם מלינות של תיירים מאירופה, אף על פי שלא כל הכנסותיהם מתיירים אלה היו במטבעות אירופיים.

4. לא נעשתה בדיקה שיטתית בדבר הפקדת התמורות, שהמלונאים מקבלים במט"ח, בבנקים בארץ. משרד התיירות הסתמך על בדיקות מדגמיות, שעשו שלטונות המכס בנושא.

בינואר 1988, עשה מבקר המדינה מעקב בנושא כדי לבדוק האם תוקנו הליקויים שהעלתה הביקורת:

אלה ממצאי המעקב:

באוגוסט 1985, בוטל האשראי בשקלים שניתן מקרנות הייצור ליצוא והוחלף באשראי במט"ח. שערי הריבית בכל קרנות היצוא אוחדו והועמדו על שער הליבור בתוספת 2%.

באותו חודש, נקבע גם שיעור אחיד לביטוח שער לכל ענפי היצוא ולכל יעדי היצוא.

מתחילת 1986 מעסיק משרד התיירות עובד מיוחד לבדיקת הדו"חות שהמלונאים מגישים לשם קבלת ביטוח שער. הבדוק העלה, שבכמה מן הדו"חות נכללו סכומים שאינם זכאים לביטוח שער. עד ינואר 1988 בחן הבדוק בבדיקה מדגמית את דו"חות מרבית בתי המלון, ובעקבות בדיקותיו החזירו המלונאים לחברה הישראלית לביטוח סיכויי סחר חוץ \$600,000 שקיבלו שלא כדין כתגמולי ביטוח שער.

המשרד עדיין אינו בודק בשיטתיות אם העוסקים בענף הפקידו את התמורות שקיבלו במט"ח בבנקים בארץ, כפי שהדבר נעשה לגבי יצואנים בענפים אחרים.

פעולות אגף ההסברה

דו"ח שנתי 36, עמ' 778

הביקורת בנושא פעולות אגף ההסברה במשרד התיירות נערכה בחודשים אוקטובר – נובמבר 1985 ופורסמה בדו"ח שנתי 36, עמ' 778.

הביקורת התמקדה בעיקר בנושאים האלה: טיפול המשרד בהבאת אורחים מחו"ל ארצה ובאירוחם והדיווח על תוצאות הטיפול; השימוש שעשה המשרד ברכב הממשלתי שהוקצה לו לצורך "קשרי ציבור ואירוח"; חפיפה בתפקידי האגף עם תפקידיהן של יחידות אחרות במשרד.

בדצמבר 1987 ערך משרד מבקר המדינה מעקב שתכליתו לבדוק באיזו מידה תוקנו הליקויים שהועלו בדו"ח.

אלה ממצאי המעקב:

לצורך הבאת אורחים מחו"ל וטיפול באירוחם בארץ ממשיך המשרד להסתייע בשירותים שהוא מקבל בחינם או בהנחה ניכרת מחברות תעופה, מבתי מלון וממסעדות, אף על פי שהוא ממונה על רישויים ועל הפיקוח עליהם.

אמנם טפול המשרד בהשגת שירותי חינם או הנחות אלה אינו בידי יחידות הרישוי והפיקוח, אלא בידי אגף ההסברה אולם לדעת הביקורת, אף בנסיבות אלה יש משום פגם בנוהג האמור.

הסדרי הדיווח על ביקור האורחים בארץ שופרו: הונהג שאלון הנמסר לאורח בסיום ביקורו, שבו הוא מתבקש לסכם את רשמיו; המשרד מקבל מלשכות התיירות בחו"ל דו"חות על פעולותיו של האורח, בשובו לארצו, למען עידוד התיירות לישראל.

מספר כלי הרכב הממשלתי המוקצה לקשרי ציבור ולאירוח נשאר בעינו (חמש מכוניות) והמשרד מוסיף לנצלם גם לצרכים אחרים. בעקבות הביקורת בוחנים עתה, המשרד ומינהל הרכב הממשלתי, את צורכי המשרד לרכב למטרות אירוח. משרד התיירות מסר שהבחנה תסתיים עד סוף ינואר 1988.

אגף ההסברה שבמשרד עדיין מטפל באירוח סיורי ההיכרות ובאירוח סוכני נסיעות ומארגני תיירות בחו"ל וגם האגף לעידוד התיירות מוסיף ומארגן סיורים דומים. שירות המאמרים שבאגף ההסברה ומחלקת הפרסומים שבאגף לעידוד התיירות לא אוחדו, ולא שולבו תפקידי דובר המשרד ותפקידי של קצין הקישור לעיתונאי החוץ.